

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanununda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçeleri ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Müjdat KAYAYERLİ

Afyon Milletvekili

2.- Mehmet Metanet ÇULHAOĞLU

Adana Milletvekili

3.- Hasari GÜLER

Adıyaman Milletvekili

4.- Nidai SEVEN

Ağrı Milletvekili

5.- Kürşat ESER

Aksaray Milletvekili

6.- Şefkat ÇETİN

Ankara Milletvekili

7.- Ali UZUNIRMAK

Aydın Milletvekili

8.- Aydın GÖKMEN

Balıkesir Milletvekili

9.- İrfan KELEŞ

Çankırı Milletvekili

10.- Ali KESKİN

Denizli Milletvekili

11.- Mustafa GÜL

Elazığ Milletvekili

12.- Mücahit HİMOĞLU

Erzurum Milletvekili

13.- Cezmi POLAT

Erzurum Milletvekili

14.- Mehmet Hanifi TİRYAKİ
15.- Mustafa YAMAN
16.- Yalçın KAYA
17.- Bozkurt Yaşar ÖZTÜRK
18.- Arslan AYDAR
19.- Hasan Basri ÜSTÜNBAŞ
20.- Mustafa HAYKIR
21.- Cumali DURMUŞ
22.- Kemal KÖSE
23.- Ali GEBEŞ
24.- Hasan KAYA
25.- Basri COŞKUN
26.- Mustafa ENÖZ
27.- Metin ERGUN
28.- İsmail ÇEVİK
29.- Mükerrrem LEVENT
30.- Mehmet CEYLAN
31.- Reşat DOĞRU
32. Orhan BIÇAKÇIOĞLU
33.- Nail ÇELEBİ
34.- Ayhan ÇEVİK
35.- Ahmet Erol ERSOY
36.-Hakkı DURAN
37.- Şaban KARDEŞ
38.- Yusuf KIRKPINAR
39.- Bedri YAŞAR
40.- Süleyman S. SAZAK
41.- Armağan YILMAZ
42.- Mehmet KUNDAKÇI
43.- Nazif OKUMUŞ

Gaziantep Milletvekili
Giresun Milletvekili
İçel Milletvekili
İstanbul Milletvekili
Kars Milletvekili
Kayseri Milletvekili
Kırşehir Milletvekili
Kocaeli Milletvekili
Kocaeli Milletvekili
Konya Milletvekili
Konya Milletvekili
Malatya Milletvekili
Manisa Milletvekili
Muğla Milletvekili
Nevşehir Milletvekili
Niğde Milletvekili
Sivas Milletvekili
Tokat Milletvekili
Trabzon Milletvekili
Trabzon Milletvekili
Van Milletvekili
Yozgat Milletvekili
Çankırı Milletvekili
Bayburt Milletvekili
İzmir Milletvekili
Gümüşhane Milletvekili
Eskişehir Milletvekili
Uşak Milletvekili
Osmaniye Milletvekili
İstanbul Milletvekili

44.- Hasan ÇALIŞ	Karaman Milletvekili
45.- Ersoy ÖZCAN	Bolu Milletvekili
46.- Mükremin TAŞKIN	Nevşehir Milletvekili
47.- Ali IŞIKLAR	Ankara Milletvekili
48.- Osman MÜDERRİSOĞLU	Antalya Milletvekili
49.- Mehmet SERDAROĞLU	Kastamonu Milletvekili
50.- İsmail H. CERRAHOĞLU	Zonguldak Milletvekili
51.- S.Turan ÇİRKİN	Hatay Milletvekili
52.-Lütfi CEYLAN	Tokat Milletvekili
53.- Mustafa VERKAYA	İstanbul Milletvekili
54.- Osman Gazi AKSOY	Isparta Milletvekili
55.- Mehmet GÜL	İstanbul Milletvekili
56.- Şevket YAHNİCİ	Ankara Milletvekili
57.-Salih ERBEYİN	Denizli Milletvekili
58.- Mihrali AKSU	Erzincan Milletvekili
59.- Hüseyin AKGÜL	Manisa Milletvekili
60.- Süleyman COŞKUNER	Burdur Milletvekili
61.- Abbas BOZYEL	Iğdır Milletvekili
62.- Mehmet ARSLAN	Ankara Milletvekili
63.- M. Sait GÖNEN	Konya Milletvekili
64.- Nesrin ÜNAL	Antalya Milletvekili
65.- İbrahim Halil ORAL	Bitlis Milletvekili
66.- Mehmet KAYA	Kahramanmaraş Milletvekili

T A S A R I N I N G E N E L G E R E K Ç E S İ

Uluslararası ilişkilerin ve hareketliliğin yoğunlaştığı, globalleşen dünyada bir veya birden çok yabancı dil bilmenin zorunluluğu ve bunun rekabet ortamında yarattığı avantaj herkesin malumudur. Bu bakımdan uluslararası ilişkilerin yoğun olduğu eğitim programlarına kayıt olmuş öğrencilere zorunlu olarak, diğer programlardaki öğrencilere de isteğe bağlı olarak gerekli olan yabancı dilin en iyi şekilde öğretilmesi için her türlü düzenlemeler yapılmalıdır. Bu konuda Türk kamuoyunda bir fikir birliği mevcuttur. Ancak bazı kurum ve yetkili kişiler yabancı dil öğretimi ile yabancı dille eğitimi birbirine karıştırmaktadırlar. Bunun sonucu olarak, Türkiye’de temel eğitimden başlayarak, orta ve yükseköğretimde eğitim-öğretimin yabancı bir dille, özellikle İngilizce ile yapılmasının son yıllarda yoğunlaştırılması kaygı verici boyutlara ulaşmıştır.

Yabancı dil öğretimi ile yabancı dille eğitimin birbiriyle karıştırılmasına ve yabancı dille eğitimin yaygınlaşmasına neden olan en önemli faktör 2923 sayılı **Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Kanunu**’nda yer alan ve bazı yanlış anlamalara ve uygulamalara neden olan hükümlerdir. Adında da anlaşılacağı üzere, asıl amacı okullardaki yabancı dil eğitim ve öğretimini düzenlemek olan kanun, içerdiği bazı hükümler nedeniyle adeta **yabancı dille eğitim ve öğretimi** düzenleyen bir kanun şeklinde algılanmakta ve bunlara dayanılarak pekçok okulda ve yükseköğretim kurumlarında yabancı dille eğitim yapılmasına izin verilmektedir. Bu kanun tasarının ana amacı, bazı maddelerinde değişiklik yaparak kanuna açıklık getirmek ve böylece yanlış anlamaları ve uygulamaları ortadan kaldırmaktır.

İyi bir yabancı dil öğretimi için, meslek eğitimini o yabancı dille yapmak şart değildir. Bugün çağdaş öğretim metodları ve araçları ile en zor bir yabancı dili, arzulu ve yetenekli bir öğrenciye, 5-6 ay içinde öğretmek mümkündür. İyi bir yabancı dil bilen bir kimse, mesleği için gerekli olan mesleki terminolojileri, gerektiği zaman, 2-3 ay gibi kısa bir süre içinde öğrenebilir. Unutulmamalıdır ki yabancı dil amaç değil, araçtır.

Diğer yandan, her düzeydeki eğitim-öğretim kurumlarında öğretimin yabancı dille yapılması, ülke ve milletimiz için her geçen gün büyüyen kısa ve uzun vadeli pek çok olumsuzluklara neden olmaktadır. Bunlardan başlıcaları aşağıda sıralanmıştır:

1. Yabancı dille öğretim, sınıfta önemli ölçüde bilgi kaybına neden olmaktadır. Öğreten ve öğrenenden birinin yabancı dili ana dili kadar bilmemesi, bilgi kaybını önemli boyutlara ulaştırmaktadır. Hele Türkiye’de yabancı dille eğitim yapan pek çok eğitim kurumlarında olduğu gibi, öğreten ve öğrenenin her ikisi de yabancı dili yeterince bilmiyorlarsa, burada ya ciddi anlamda bir eğitim yapılmıyor veya adı yabancı dille eğitim olsa bile, gerçekten eğitim Türkçe olarak yapılmaya çalışılıyor demektir. Çünkü sınıfta ana dilin dışında bir dille iletişim kurulmaya çalışılması, öğrencinin derse katılımını en aza indirmektedir. Bu durum ise öğrenmeyi olumsuz bir biçimde etkilemektedir.

2. Mevcut eğitim düzeninde ne yabancı dil, ne de bir bilim veya bir meslek iyi öğretilbilmekte; derslerden geçer not alabilmek amacıyla ezberciliğe kaçılmaktadır. Bu arada Türkçe de feda edilmektedir. Bir öğrenci, bilim ve meslek konularını en açık seçik, kendi ana dilinde öğrenebilir. Ondan sonra, yabancı dili okuyabilecek ve mesleki metinleri anlayabilecek kadar öğrenmekte bir zorluk yoktur. Amaç bilim ve tekniği, bir meslek dalını, çeşitli bilgileri edinmek; yapıcı, yaratıcı, çözüm bulucu şekilde düşünebilmektir. Bunlar ise en iyi şekilde ana dille gerçekleştirilebilir. Bir veya birkaç yabancı dil, ayrıca yardımcı dil olarak öğrenilebilir. Böylece iyi bir araç sağlanmış olur. Amaç, bir yabancı dili kendi anadilinden daha iyi bilmek değildir.

3. Günümüzde uluslararası ilişkileri bulunan sektörlerde çalışmak isteyen kişilerden, iyi bir meslek eğitimi görmüş olmanın yanısıra mutlaka bir yabancı dil bilmesi ve bilgisayar okur-yazarlığının bulunması istenmektedir. İşte bu nedenle veliler, ileride iyi bir iş sahibi olabilmesi için çocuklarını yabancı dille eğitim yapan okullara gönderme çabası içine girmektedirler. Böylece, yabancı dille eğitim yapan nitelikli bazı okullar, daha iyi yetişmiş ve daha kaliteli bir öğrenci kitlesini kendilerine çekebilmekte ve bunun sonucu olarak da daha kaliteli mezunlar yetiştirebilmektedirler.

Alınan bu başarılı sonuç, pekçok veliyi yanıltmaktadır. Buradaki başarı, kurumda öğretimin yabancı dille yapılmış olmasından değil, kurumun ve öğrencilerinin nitelikli

oluşundan kaynaklanmaktadır. Aynı öğrenciler, aynı niteliklere sahip ve benzer kalitede Türkçe eğitim yapılan bir okula gitselerdi daha başarılı olacakları kuşkusuzdu. Başka bir yaklaşımla, yabancı dille eğitim yapan bu okula daha az nitelikli öğrenciler girmiş olsaydı, öğrencilerin başarısı beklenenden daha az olacaktı. Özetlemek gerekirse, aynı şartlarda (aynı hocalar, aynı öğrenciler aynı alt yapı...vs.) yabancı dille yapılan bir meslek eğitimi, ana dille yapılan eğitim kadar başarılı ve kaliteli olamaz. Bir yabancı dili öğretebilmek için eğitimin kalitesinden ve verimliliğinden fedakârlık yapılmamalıdır. Yabancı dille eğitim yaptığını iddia eden pekçok okul ve üniversite, ne doğru dürüst bir yabancı dili, ne de bir mesleği öğretebilmektedir. Yabancı dille eğitim yapılmasını eğitimin kalitesiyle özdeşleştirmek düpedüz bir aldatmacadır. Bu kurumlarda yapılacak ciddi bir inceleme, bu acı gerçeği bütün çıplaklığı ile ortaya çıkaracaktır.

4. Ülkemizde uygulanmakta olan yabancı dil eğitim politikasının da yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü öğrenci tarafından talep edilmeyen veya bir meslek için şart olmayan programlarda zorunlu olarak uygulanmakta olan yabancı dil derslerinden istenilen verim alınamadığı gibi, öğrenciye de fazla bir yarar sağlamamakta, ayrıca, devlete ve kişiye zaman ve para bakımından çok pahalıya mal olmaktadır.

İstekli ve yetenekli öğrenciler ile bir yabancı dil bilmesi şart olan programlara kayıtlı öğrenciler dışındaki büyük öğrenci kitlesi, yabancı dil öğrenimine zorlanılmamalıdır. Genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde milyonlarca genç daha kaliteli bir temel eğitimi ve meslek eğitimi isterken; üniversitelerimiz önünde yığılmış 1.5 milyon genç üniversiteye giriş imkanı isterken; ülkemizin çok sınırlı olan mali ve beşeri sermaye potansiyelini zayi etmeden etkin bir şekilde kullanmak gerekir.

5. Yabancı bir dille eğitim görerek mezun olan meslek sahibi kişiler, işbirliği yapacakları yerli kurum ve kuruluşların ilgili kişileri ile mesleki terminolojilerde ve bu terminolojilerin cümle içinde kullanımında zorlanacaklardır. Bu durumda, aydın kesim, pek çok konularda birbirleriyle anlaşabilmek için yabancı dili ortak iletişim dili olarak kullanmaya başlayacak ve böylece giderek bilim ve teknoloji dili ile halkın dili birbirine yabancılaşacaktır. Bunun örneği geçmişte, Osmanlı Döneminde yaşanmıştır. Atatürk'ün önderliğinde Türkçe, Arapça ve Farsça'nın (Osmanlıca'nın) etkisinden büyük ölçüde kurtarılmıştır. Günümüzdeki örneği ise, Sovyetler Birliği döneminde Orta Asya'daki Türk

Cumhuriyetleri üzerinde oynanan dil ve alfabe oyunlarıdır. Bu oyunların sonucunda, bilimsel ve teknik konularda aynı dili konuşan Türk topluluklarının bilim adamları, hatta aynı devletin, aynı üniversitesindeki bilim adamları, birbiriyle anlaşabilmeleri ve bilimsel tartışmalarda bulunabilmeleri için, Rusça'yı iletişim dili, bilim dili olarak kullanmak zorunda bırakılmışlardır. Bundan daha vahimi, bu ülkelerin vatandaşları, devletlerinin yurt dışındaki büyük elçiliklerinde veya konsolosluklarındaki görevlilerle bile Rusça konuşmak zorunda bırakılmış olmalarıdır. Bugünden tedbir alınmazsa Türkiye'nin de içine sürükleneceği durum budur. Bu durum, doğal olarak pek çok olumsuz ekonomik, sosyal ve siyasal sonuçlar da doğuracaktır.

6. Son olarak, toplumun eğitim dili, teknoloji dili, sanat dili, siyaset dili, ticaret dili... vs. bir yabancı dilin boyunduruğu altına girerse, o toplum, millet olma özelliğini kaybeder. **Zira, millet olmanın en önemli ögesi, dilde birlik- bir ana dilin bulunması- özelliğidir.** Ana dil, tek bir millet olmanın orta direğini teşkil etmek yanında, millet olmanın gerektirdiği niteliklerin oluşmasında ve gelişmesinde de bir çimento işlevi görmektedir. Onun için, milletin kimliği ve benliği demek olan dili yok olursa, o millet de yok olup, tarihten silinir. Bu nedenle sömürge ülkeleri hariç, dünyanın hiçbir ülkesinde, devlet okullarında, ana dilinden başka bir dilde eğitim yapılmamaktadır.

Dil, ana kültürün, Atatürk'ün anladığı tam bağımsızlık duygusunun ve ulusal benliğin temelidir. Dilimiz, matematik kadar açık seçik, her dala yetişebilen üstün türetme yeteneği ile, yabancı dilleri bile kendine hayran bırakan bir dildir. Uluslararası haysiyetimiz, onurumuz da kendi dilimize verdiğimiz öneme bağlıdır.

Sonuç olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün okullarında eğitim dili, tümü ile Türkçe olmalı; yabancı dil, kesinlikle Türkçe'nin yerini almamalıdır. Bir yabancı dile ihtiyaç duyulduğunda, normal eğitime ek olarak, o dil en iyi şekilde öğretilmelidir. Bunun için yükseköğretim öncesi okullarda Milli Eğitim Bakanlığı, yükseköğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulu yetkili ve zorunlu kılınmalıdır. Yabancı dille eğitim yapılmasını zorlayarak; Türk dilinin güzellik, zenginlik, ve açıklığından; kendi dilinde düşünebilme zevk, onur ve bağımsızlığından; hiçbir Türk gencini mahrum etmeye hakkımız yoktur.

TASARININ MADDE GEREKÇELERİ

MADDE-1: Kanunda yer alan “... yabancı dille eğitim ve öğretim ...” sözcükleri, yabancı dil eğitimi düzenleyen bu kanunda yanlış anlamalara ve uygulamalara neden olmaktadır. Bu sözcüklerinin “... yabancı dil eğitimi ve öğretimi...” sözcükleri ile değiştirilmesiyle kanunun değiştirilen ve değiştirilmeyen hükümleri arasında uygunluk ve bütünlük sağlanması; böylece bu yanlış anlamalara ve uygulamalara son verilmesi amaçlanmıştır.

MADDE-2: Kanunun 2. maddesinin (d) fıkrası, ana fikir olarak; okullarda yabancı dil öğretimi için yabancı dille okutulması gereken dersler ile bunu uygulayacak olan kurumların nasıl belirleneceğini düzenlemek amacıyla ele alınmıştır. Ancak, fıkranın ifade tarzından sanki Türkiye’deki bazı okullarda eğitim-öğretimin yabancı bir dille de yapılabileceği anlamı çıkartılabilmektedir. Bu kanun yabancı dil eğitimi ve öğretimi düzenleyen bir kanundur. Eğer Türkiye’de Türkçe’den başka bir dille eğitim-öğretim yapılması ülke ve millet menfaatine olacaksa, onun ayrı bir kanunla düzenlenmesi gerekirdi. Önerilen değişiklikle bu çelişki giderilmiş; eğitim ve öğretimin Türkçe’den başka bir dille yapılmasını zorunlu kılan olan özel durumlar tanımlanmıştır.

MADDE-3: Kanunun 2. maddesinin (e) fıkrası ana fikir olarak; yabancı dil eğitimi ve öğretimi için yabancı dilde okutulması gerekli olabilecek derslerin, eğitim-öğretim programlarının tâbi olacağı esasları belirleme yetkisinin hangi kurumlara ait olduğunu tespit etmek amacına yöneliktir. Ancak, aynen kanunun 2/d fıkrasında olduğu gibi yazıya dökülen ifadeler, sanki bu kanun yabancı dil eğitim ve öğretimi düzenleyen bir kanun değil de yabancı dille eğitimi düzenleyen bir kanunmuş gibi yanlış anlamalara ve uygulamalara neden olmaktadır. Önerilen değişiklikle bu çelişkiler giderilmiştir. Ayrıca, ihtiyaç duyulan öğrencilere bir yabancı dili en iyi şekilde öğretilmesi için gereken her türlü düzenlemeler ve değişiklikler yapma yetki ve sorumluluğunun, yükseköğretim öncesi okullarda Milli Eğitim Bakanlığına, yükseköğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulu’na ait olduğu belirtilmiştir.

MADDE-4: Bu kanunla değiştirilmiş olan hükümlere dayanılarak, daha önce kısmen veya tamamen bir yabancı dille eğitim-öğretim yapılmasına izin verilmiş olan her düzeyde pek çok okul bulunmaktadır. Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte bu okullarda yabancı dille eğitime son verilerek eğitim-öğretim dili Türkçe olacak şekilde yeni düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Önerilen ek-madde ile bu düzenlemelerin neleri kapsadığı, ne zaman yapılacağı ve hangi kurumların yetki ve sorumluluğunda olacağı belirtilmektedir.

MADDE-5: Önerilen yasanın yürürlük tarihini belirleyen maddedir.

MADDE-6: Önerilen yasayı yürütmeye yetkili kurumu belirten maddedir.

**YABANCI DİL EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ KANUNUNDA
BAZI DEĞİŞİKLİKLER YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE-1: 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu'nun 1. 2. ve 3. maddelerinin birinci paragraflarında yer alan "... yabancı dille eğitim ve öğretim ..." sözcükleri "... yabancı dil eğitimi ve öğretimi ..." olarak değiştirilmiştir.

MADDE-2: Kanunun 2. maddesinin (d) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(d) Türkiye sınırları içinde eğitim ve öğretimin her basamağında, yabancı dil filolojileri hariç, öğretim dili Türkçe'dir. Uluslararası anlaşmalardan doğan durumlar dışında Türkçe'den başka bir dil ile eğitim ve öğretim yapılamaz. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan bilim adamları davet edildiklerinde bu bilim adamları derslerini, dersi alan öğrencilerin tamamının anlayabileceği bir yabancı dille veya Türkçe tercümeli olarak verebilirler.

MADDE-3: Kanunun 2. maddesinin (e) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

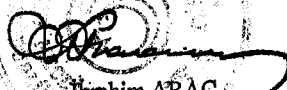
(e) İsteğe bağlı olarak bir yabancı dili öğrenmek isteyenler ile bir veya daha çok yabancı dili bilmesi gereken iş ve uğraşlarda çalışacak öğrenciler için, hazırlık okulu, hazırlık sınıfı, mesleki yabancı dil gibi düzenlemeler; mevcut yönetmeliklerdeki gerekli değişiklikler, yükseköğretim öncesi okullarda Milli Eğitim Bakanlığı, yükseköğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılır.

MADDE-4: Kanuna, yürürlük maddesinden önce gelmek üzere aşağıdaki ek-madde eklenmiştir:

EK MADDE-1: Kanunun, bu kanunla değiştirilmiş olan hükümlerine dayanılarak daha önce kısmen veya tamamen bir yabancı dille eğitim-öğretim yapılmasına izin verilen anaokulu, ilköğretim, ortaöğretim, yaygın eğitim kurumları ile yüksek öğretim kurumlarının tamamında, bu kanunun yayımından sonraki ilk eğitim-öğretim yılından başlayarak eğitim-öğretim dili Türkçe olacak şekilde gerekli düzenlemeler, yüksek öğretim öncesi okullarda Milli Eğitim Bakanlığı, yükseköğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılır.

MADDE-5: Bu kanun yayın tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE-6: Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aslı gibidir

İbrahim ARAC
Kanunlar ve Kararlar Müdürü